



FOTO: SHUTTERSTOCK

Wat is het waterverbruik van voetbal en hockey in Noord-Brabant?

OP ZOEK NAAR INNOVATIE EN BESPARING

DOOR JUUL VAN RIJN (BRANCHEVERENIGING VOOR SPORT- EN CULTUURTECHNIEK)

Waar wordt gesport is water. We drinken water, douchen na afloop van de training, maken het materiaal schoon met water. Ook het sportveld heeft water nodig: het gras van het voetbalveld moet groeien en een kunstgras hockeyveld wordt besproeid om het goed bespeelbaar te maken. We kunnen dus niet zonder, maar het is ook een kostenpost. Overmatig watergebruik drukt op de begroting van je club, en, als we een stap naar achteren doen, is het ook niet goed voor het klimaat en onze wereld. Het Klimaatakkoord stelt ferme doelen die we met z'n allen in 2050 moeten gaan halen, bijvoorbeeld wat hitte en droogte betreft. Hoe kunnen we op de sportparken meewerken aan het halen van die mondiale doelen?

Neem dat water. Weet je bijvoorbeeld hoeveel water er door de leidingen stroomt op de sportclub? En welke toepassing de meeste liters vraagt? De Provincie Noord-Brabant

legde deze vraag voor aan een groep studenten van de HAS in Den Bosch. Onder leiding van de Branchevereniging voor Sport en Cultuurtechniek (BSNC) hebben zij daar in

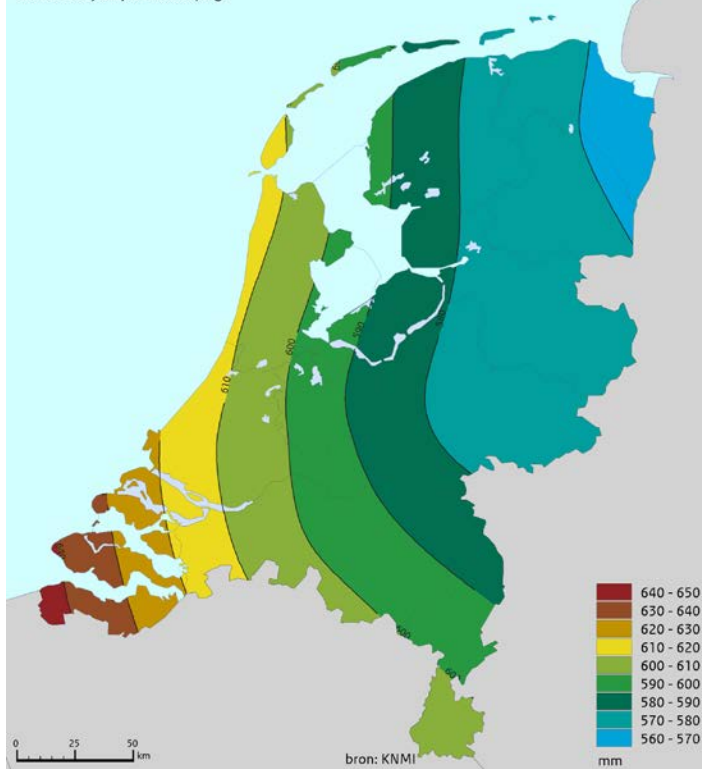
2020 onderzoek naar gedaan. In het online eindsymposium 'Duurzaam waterverbruik op sportvelden' op 1 december 2021 presenteerden zij hun rapport, conclusies en de aanbevelingen (zie link onderaan dit artikel). De opdrachtgevers, onderzoekers en experts waren aanwezig om het onderwerp 'waterverbruik in de sport' van meerdere kanten te belichten.

HOEVEEL WATER BIJ VOETBAL EN HOCKEY IN NOORD-BRABANT?

De afstuderende HAS-studenten deden in opdracht van de BSNC onderzoek naar het waterverbruik op sportvelden in Noord-Brabant. Een eerste aanzet, want de provincie had nog geen idee welk percentage van het totale waterverbruik in de provincie toegeschreven kon worden aan de sport. Tot die tijd werd sport gezien als een onderdeel van landbouw. Meer inzicht in de bijdrage van sport maakt het mogelijk om gericht beleid te gaan voeren op duurzaam waterverbruik in dit domein.

Langjarig gemiddelde 1991-2020

Gemiddelde jaarlijkse verdamping

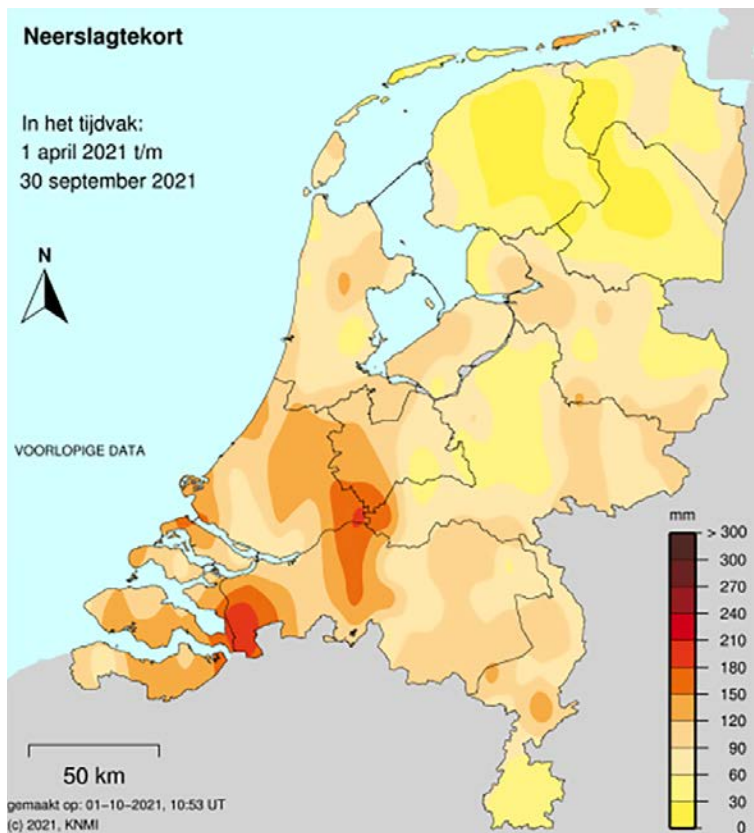


Neerslagtekort

In het tijdvak:
1 april 2021 t/m
30 september 2021



VOORLOPIGE DATA



IN EEN PROVINCIE MET VOORNAMELIJK ZANDGRONDEN EN VEEL LANDBOUW, KAN WATER MAKKELIJK VERLOREN GAAN

We zien de laatste jaren meer uitersten in het weer, ook in Brabant. Natte perioden worden natter, droge perioden droger. Meer neerslag in de winter en heviger buien in de zomer staan tegenover gemiddeld hogere temperaturen en daardoor vaker en langere perioden van droogte. Een gevolg is dat het grondwater daalt, het oppervlaktewater neemt af en er komt meer druk te staan op de leidingwaterbedrijven om te leveren. In een provincie met voornamelijk zandgronden en veel landbouw, kan je begrijpen dat water makkelijk verloren kan gaan.

De studenten gingen aan de slag en richtten hun analyse op de Brabantse voetbal- en hockeyvelden, de 'grootverbruikers' van water op sportvelden. Een eerste stap op weg naar meer inzicht in waterverbruik in de sport. Wat blijkt? Samen zijn deze sportvelden goed voor in totaal 2.550.000 m³ water per jaar. Zet je dit af tegen het totale jaarlijkse grondwaterverbruik in de provincie (circa 270 miljoen kubieke meter grondwater) dan is dit 0,94%. Dat maakt sport weliswaar geen

hoofdafnemer, maar elke besparing telt op weg naar meer verduurzaming.

WAT KUNNEN SPORTVELDBEHEERDERS MET HET ONDERZOEK?

De onderzoeksvragen over waterverbruik zetten de beheerders al aan het denken, zo merkten de studenten in hun interviews met sportparkbeheerders. En daarmee over manieren waarop zij zouden kunnen besparen. Een geïnterviewde gaf aan dat zij gewoontegetrouw het hockeyveld natspuiten voor iedere training, omdat de spelers denken dat zij op een nat veld moeten spelen. Klopt dit wel, is dat nodig? Als je weet dat met iedere sproeibeurt gemiddeld zo'n 10 kuub (1 kuub = 1000 liter) water wordt vergoten, denk je wellicht anders over nut en noodzaak van een gesproeid veld.

WAT KAN JIJ ZELF DOEN?

De studenten hebben een beknopt stappenplan toegevoegd aan het eindrapport. De tekst is geschreven voor de provincie en ook

RESULTATEN ONDERZOEK HAS-STUDENTEN

In de provincie Noord-Brabant gebruiken de voetbal- en hockeyvelden in totaal ca. 2.550.000 m³ water per jaar. De hoeveelheid watergebruik binnen de voetbalsector is een optelling van het totale gebruik van de gemeentelijke sportveldbeheerders en de semi-private voetbalclubs. Deze twee categorieën gebruiken circa 1.700.000 m³ water per jaar. De verdeling van het type water bij voetbal is: 96% grondwater, 3% oppervlaktewater en 1% leidingwater. De hoeveelheid watergebruik bij semi-private hockeyclubs is circa 850.000 m³ per jaar, waarbij de verdeling van het type water 40% grondwater, 28% oppervlaktewater en 32% leidingwater is.



MEER WETEN? DE ROUTE NAAR VERDUURZAMING VAN DE SPORT

De Routekaart Verduurzaming Sport, een initiatief van het ministerie van VWS, wil met de sportsector bijdragen aan de wereldwijde klimaatdoelstellingen. De volgende organisaties werken gezamenlijk aan het realiseren van de missie en ambities van deze Routekaart: NOC*NSF, Vereniging Sport en Gemeenten, Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC), Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) en het Kenniscentrum Sport en Bewegen. Deze organisaties hebben de missie om in de sportsector in 2030 een CO₂-reductie van 55 procent te realiseren. Het verduurzamen van sportaccommodaties biedt kansen om de sportclubs in Nederland toekomstbestendig te maken. Meer informatie: www.duurzamesportsector.nl.

bruikbaar voor de sportveldbeheerder en de sportclubs, de gebruikers van het veld. En dit is nog maar het begin. De afstudeerders bevelen aan om vervolgonderzoek te doen naar de totale waterbalans op sportvelden: wat wordt er verbruikt en welke hoeveelheid water gaat verloren? Met andere woorden; wat gaat erin en wat gaat eruit?

Meer water geven is niet altijd beter. De studenten geven in hun rapport enkele handige tips voor beheerders. Bij droogte is het verstandig niet te kort te maaien en ook niet te vaak. En om vervolgens niet te vaak te sproeien. Water krijgt zo de tijd om te infiltreren. Want als de waterbron dieper ligt, moet de wortel verder groeien om het te bereiken. Met als resultaat een steviger plant en een meer robuuste grasmant.

Verder werd vastgesteld dat kennis vaak niet goed wordt gedeeld; sportveldbeheerders zijn soms allemaal zelf het wiel aan het uitvinden. Ook bleek uit het onderzoek dat het belang van verduurzamen in veel gevallen nog niet

voldoende aanwezig is. Een subsidie vanuit de gemeente of provincie kan een versneller zijn om ook in de sportsector meer klimaatbewust te denken en te handelen. Noodzakelijk, want er zijn goede alternatieven die helaas nu nog kostbaar zijn. En daarmee alleen bereikbaar voor de grote welvarende clubs.

DEN BOSCH: OPTIMAAL EN KLIMAATVRIENDELIJK VELDBEHEER

Een van de sprekers op het symposium 'Duurzaam waterverbruik in Noord-Brabant' was Henrie Bekkers, namens de gemeente beheerder van 21 buitensportaccommodaties in Den Bosch. Deze omvatten samen 52 natuurgrasvelden voor voetbal en hockey en 36 kunstgras- en kunststofbanen voor diverse sporten. De sportbeoefening staat voor hem voorop, velden moeten voldoen aan de sporttechnische eisen, zoals een goed gesloten grasmant, geen obstakels in het veld en het moet een snel/ technisch veld zijn. Maar dat is niet voldoende. Bekkers is

namens de gemeente verantwoordelijk voor het beregenen en wil hier spaarzaam mee omgaan. Hij wil streven naar optimaal beheer en is altijd door zoek naar innovaties die zowel goed zijn voor het klimaat als kostenbesparend zijn.

"We zijn al langer bezig met innovatie, willen graag meer verschillende oplossingen verkennen", zegt hij. "Zo leggen we bijvoorbeeld een grassportveld aan waar een DrainTalent-installatie in geplaatst wordt. Dit is een installatie om het veld van onderaf te kunnen 'bereggenen' en beter op de klimaatontwikkelingen in te spelen. Dit is het vijfde of zesde grassportveld in Nederland waarop dit wordt toegepast. Dat is dus behoorlijk nieuw. We doen dit in overleg met de verenigingen en beheerders en we merken dat men ervoor open staat. Ook willen we meer te weten komen over geschikte instrumenten. Zoals vochtmeters waarmee we beter kunnen bepalen wanneer we de velden moeten beregenen."

Zie hier voor het complete onderzoeksrapport: <https://www.bsnc.nl/wp-content/uploads/2021/04/Onderzoeksrapport-Duurzaam-watergebruik-op-sportvelden-definitief-gecomprimeerd.pdf>

"WE ZIJN AL LANGER BEZIG MET INNOVATIE, WE WILLEN GRAAG MEER VERSCHILLENDE OPLOSSINGEN VERKENNEN"

HENRIE BEKKERS (GEMEENTE DEN BOSCH)